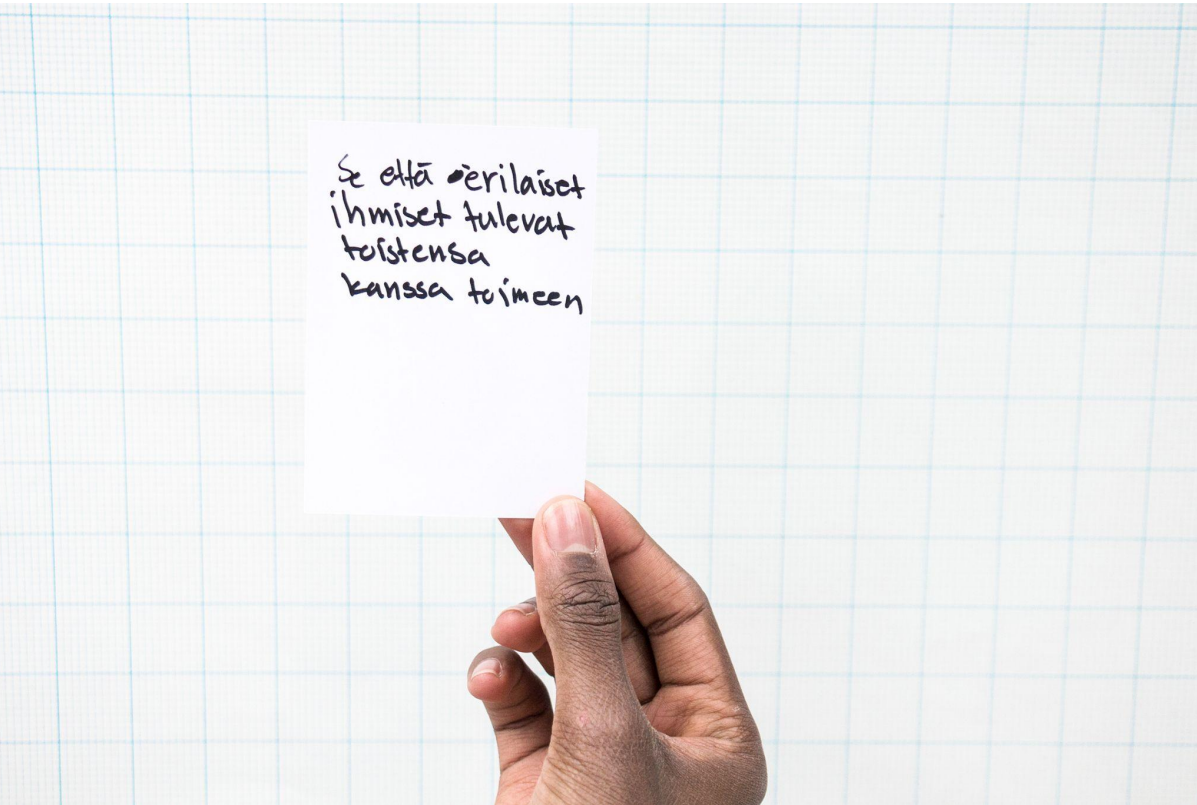

VUOSAARI 21

Klockriketeatern, KOM-teatteri, Suomen valokuvamuseo
Helsingin malli
Raportti 2019–2021

A hand is holding a white sticky note against a background of blue grid paper. The text on the note is handwritten in black ink.

Se että erilaiset
ihmiset tulevat
toistensa
kanssa toimeen

SISÄLLYSLUETTELO

1. Hankkeiden toimintamallit	3
Toimintamalleja	3
Kaupunkisuunnittelu ja Vuosaari 21	5
Pandemian vaikutuksia toimintaan	5
2. Hankkeiden vaikutukset alueisiin	6
Hankkeen hyötyjä alueella	7
Neuvoja noviisijalkautujille	7
3. Hankkeiden vaikutukset kohderyhmään/osallistujiin	8
4. Vaikutukset omaan taiteenalaan ja organisaatioon	9
5. Määrälliset mittarit	10
Työpajat/kohtaamiset lukuina	10
Tapahtumat lukuina	11
Työntekijät hankkeessa	12
6. Lopuksi	12
Haasteita	12
Onnistumisia	14
LIITE	16
Vuosaari 21 -hankkeen projektien kuvaukset	16
Vuosaari 21 -syysfestivaalin ohjelma	19
Lisämateriaali	19

1. Hankkeiden toimintamallit

Helsingin malli -hankkeen toisella kaudella vuosina 2019–2021 Klockriketeatern, KOM-teatteri ja Suomen valokuvataiteen museo sulautuivat yhteen *Vuosaari 21* -hankkeeksi. Hankkeessa kehiteltiin monitaiteista toimintamallia, jossa taiteenlajit ja tekijät yhdistyisivät toteuttamaan Vuosaaren asukkaita osallistavia teoksia. Yhteisen kollektiivisen työskentelyn myötä haettiin yhteistä ääntä ja arvopohjaa, jolla voitiin lähteä liikkeelle. Syntyi rakenne, jossa Vuosaari 21 toteutti erilaisin taiteenalat ylittävin kokoonpanoin osaprojekteja Vuosaarissa. Yhteistyömuodon kehittelyyn sisältyi yhteisen visuaalisen ilmeen suunnittelu ja moninaista viestintätöitä.

Osaprojekteissa lähestyttiin erilaisin menetelmin asukkaita tarkoituksena löytää vastauksia kysymykseen, mitä on hyvä elämä. Hanke saattoi päivänvaloon Vuosaaren kätkeytyä tarinoita ja niiden verkostomaiset toisiinsa kiinnittyvät suhteet, avaten samalla näkymää Vuosaaren moninaiseen historiaan ja tämän päivän kulttuuriseen kaanoniin. Mallissa työskenneltiin ensin asukkaiden kanssa, jonka jälkeen materiaalia työstettiin eteenpäin eri taiteilijoiden toimesta. Työskentely tähtäsi syksyllä 2021 järjestettyyn syysfestivaaliin, jonka moniosaiseen ohjelmaan työpajoissa syntyneitä materiaalia lopulta kuratoitiin. Lopputuloksena nähtiin neljän erilaisen tapahtuman kokonaisuus keski- ja pohjoisen Vuosaaren ympäristössä, jossa materiaali oli erilaisissa muodoissa esillä. Näin asukkaille tarjottiin mahdollisuuksia osallistua sekä tekijöiksi että yleisöksi. Tapahtumien lisäksi materiaalista koostettiin taidejulkaisu.

Toimintamalleja

Hankkeen sisällä kehitettiin useita menetelmiä ja toimintamalleja, joilla alueella työskenneltiin (tarkemmin ks. liite). Eri toimintamallit tarjosivat erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Osa projekteista toimi avoimina ja osa suljetumpina ja tarkkarajaisempina. Jokaisessa mallissa kuitenkin tähdättiin eri tavoin hyvän elämän kysymysten pohtimiseen ja tarinaverkoston luomiseen.

Kotialbumissa kehiteltiin toimintamalli, jossa yhteisötaiteilijat tutustuivat paikallisten ihmisten tarinoin hin kutsumalla itsensä asukkaiden koteihin. Mallin piti huipentua eräänlaiseksi kotivaihdoksi, jossa osallistujat olisivat vierailleet toistensa kotona. Tämä jouduttiin pandemian takia perumaan. Työskentely siirtyi lopulta virtuaaliseksi valokuvatyöpajaksi, jonka päätteeksi järjestettiin yhteinen livetapaaminen. **Päähenkilöt** toimintamallissa tutustuttiin asukkaisiin, jotka viettävät aikaansa paikallisen lammen lähetyillä sekä kapakassa. Avonaisiin keskusteluihin osallistuneiden elämänpoluista luotiin monologimuotoinen lyhytelokuva. **Dokumenttiprojekti** oli tiiviin pienryhmän kanssa

toteutettua valokuvatyöskentelyä, jonka puitteissa osallistajat kuvasivat muutoksia elämässään sekä kaupunkiympäristössään. Lisäksi osallistajat kartoittivat kuvin paikalliset kotikaupunkipolut. Pandemian ajaksi projekti siirtyi pääosin virtuaaliseksi ja osallistajat keskittyivät kuvaamaan pandemian tuomaa uutta arkea. **Kuoleva joutsen** projekti vei kolmea balleriinaa tanssimaan Vuosaaren erilaisiin maisemiin mm. kyläjuhlissa ja kotialbumien yhteydessä. Toimintamallin tarkoituksena oli viedä taidetta sinne missä sitä ei yleensä näe ja kuvata samalla tanssia eri yhteisöissä ja yhteyksissä. **Remember me** oli eri muodoissa valojuhlissa toteutettu osallistava teos, jossa pohdittiin luopumisen merkityksiä. Aukkaat pääsivät rituaalinomaisissa tunnelmissa kirjoittamaan ns. Suureen luopumisen kirjaan asioita, joista on joutunut luopumaan tai haluaisi luopua. **Keräämöksi** kutsuttiin kysymysmerkkipaitoihin pukeutunutta Vuosaari 21 -ydinryhmää, joka jalkautui Vuosaaren osana paikallisia tapahtumia sekä järjestämällä oman tonttibrunssiksi kutsutun tapahtuman. Keräämön tarkoituksena oli kerätä ohikulkijoilta ja asukkaita vastauksia kysymykseen, mitä on hyvä elämä sekä pohtia sitä suhteessa kaupunkisuunnitteluun. Taustalla oli ajatus siitä, että taiteilijat keräävät materiaalia ja samalla tietoa asukaslähtöisen toiminnan pohjaksi. Toisaalta työryhmän kesken vallitsi pohdinto taiteen eräästä ydinfunktiosta: avointen kysymysten tekemisen merkityksestä ja näkyväksi tekemisestä.

Syksyllä 2021 osaprojektien tuloksia näkyi syysfestivaalilla. Syysfestivaalin avajaisteos **Tanssii puiden kanssa** vei yleisön Lokkisaarenpuiston uumeniin tanssin ja musiikin johdattelemana. Polkuna kulkevan teoksen varrella muusikot ja tanssijat johdattelivat yleisön lämpimään yhteishetkeen. **Päähenkilöt**-lyhytelokuva sai ensi-iltansa ensin kapakassa, josta materiaali oli kerätty ja sitten laajemmalle yleisölle Vuotalossa. Tämän jälkeen järjestettiin teoksen taustoja avaava taiteilijatapaaminen. Teos sai kummassakin ensi-illassa innostuneen vastaanoton. Samalla julkistettiin myös hankkeen aikana kerättyä materiaalia esittelevä **Vuosaari 21 -taidejulkaisu**. Esitys-installaatio **Vyöhyke V** avautui lokakuussa Vuosaaren vanhan lukion tiloihin KOKIMO-taiteilijaryhmän toteuttamana. Vyöhyke V oli paikkasidonnainen teos, joka herätti henkiin lukion tilat ja toi samalla mm. kotialbumi- ja dokumenttiprojektin materiaalia sekä päähenkilöt-elokuvan purettavan lukion tyhjentyneisiin tiloihin. Syksyllä Vuosaari 21 osallistui kolmatta kertaa paikallisen toimijaverkoston kanssa järjestettyyn Vuosaaren valojuhlaan, jossa koettiin monitaiteinen **Kangaslammien rannat** -teos. Teos rakentui neljästä Kangaslammien ympäristöön levittäytyvästä installaatiosta sekä uuden kuoroteoksen ensi-esityksestä, jonka esitti paikallinen Discantus -kuoro. Teoksessa oli kuratoituna koosteena kuvamateriaalia dokumentti- ja kotialbumiprojektista, josta myös haastattelun pätkiä, Remember me -teoksen Suuri luopumisen kirja sekä pullopostia -teos KOM-teatterin hankkeen alkuvaiheilta sekä valo-olio työpaja. Yksi musiikillinen saksofoni-osuus toteutui lammella soutaen.

Kaupunkisuunnittelu ja Vuosaari 21

Vuosaari 21 -hankkeen työsuunnitelma perustui aluksi vahvasti Helsingin kaupungin alulle laittamaan kahden toimialan, Kaupunkiympäristön sekä Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan yhteistyötä tavoittelevaan toimintaan. Sen myötä Vuosaari 21 toiminnan pääpaino siirtyi Keski-Vuosaaren alueelle Kaupungin pyynnöstä. Pyrkimyksenä oli luoda uudenlainen toimintamalli, joka yhdistäisi kaupunkisuunnittelutyön osaamisen taidelähtöiseen toimintaan tavalla, jossa asukkaiden osallisuus ja uudet taidetta hyödyntävät työtavat olisivat vahvistuneet Vuosaaren alueella. KYMPin kanssa pyrittiin hahmottamaan toimijoiden erilaisia toimintakulttuureita, lähestymistapoja ja yhteistoiminnan mahdollisuuksia ja edellytyksiä yhteisissä työpajoissa ja palaverissa. Aikaa vaativa työ kuitenkin keskeytyi, sillä edellytyksiä yhteiselle työlle ei onnistuttu löytämään. Yhteisen suunnittelun kariutuminen KYMPin kanssa aiheutti Vuosaari 21 - toiminnan suunnittelutyön uudelleen hahmottelun miltei alusta.

Kunnianhimoinen hanke olisi tarvinnut vahvistusta, resursseja ja ohjausta kaupungin ylemmiltä tahoilta. Asetelma olisi voinut toimia ja tuottaa hedelmää, jos yhteistä aikaa ja ylemmältä johdolta (Kympistä) tullutta painetta tahtotilaan olisi ollut enemmän. Resurssien vähyys vaikutti siihen, että satunnaiset tapaamiset eivät johtaneet selkeästi vaikuttaviin tuloksiin, johon olisi voinut kuulua hankkeen jälkeen tapahtuva omatoiminen toiminnan jatkaminen asukkaiden toimesta. Kympp-yhteistyön hyötynä oli, että se taustoitti asukkaiden keskusteluissa viliseviä ongelmia ja kaupunkisuunnittelun ja asukkaiden välisen vuorovaikutussuhteen laatua.

Kolmen organisaation välinen yhteistyö, joka sisälsi tilanteesta riippuen noin 7 kpl kentällä toimivaa työntekijää, otti oman aikansa. Toimijoiden monialainen yhteistyö parhaimmillaan laajensi toimijoiden omaa osaamista ja dialogikykyä sekä vahvasti taiteilijuutta. Kääntöpuolena yhteistyössä oli vähäiset resurssit suhteessa työn edellyttämään pitkään metatyöhön erilaisten taiteellisten lähtökohtien yhteensovittamiseksi. Moniportainen prosessityö ja laaja tekijäryhmä aiheutti välillä myös epäselvyyksiä toiminnan suunnista sekä tekijyydestä etenkin teosten toteutusvaiheessa. Pienempiin ryhmiin jakautuminen todettiin toimivaksi sekä resurssien että omien intressien kannalta. Alussa rakennettu yhteisymmärrys toiminnan arvoista, sekä välitarkistukset kannattelivat monitaiteista toimintaa ja loivat työlle jaetun pohjavireen.

Pandemian vaikutuksia toimintaan

Pandemian vaikutuksesta vuonna 2020 hankkeen monet toiminnot täytyi keskeyttää, mutta työtä kuitenkin pystyttiin pääpiirteissään jatkamaan virtuaalisesti. Virtuaalinen työskentely oli uudenlainen toimintamalli, joka implementoitiin onnistuneesti kahteen samanaikaiseen

projektiin, dokumentti- ja kotialbumiprojektiin. Kotialbumiprojektin osalta alunperin elämäntarinointiin painottuneet suunnitelmat jouduttiin muotoilemaan uudestaan muuttuneen tilanteen takia.

Pääosin ikäihmisten kanssa toteutettu virtuaalinen työskentelymalli toi saamamme palautteen mukaan osallistujille uusia näkökulmia, onnistumisen kokemuksia sekä poisti yksinäisyyden tunnetta pandemian aikana. Työskentely virtuaalisesti merkitsi osallistujille digitaalista harppausta ja näin projektimme osaltaan vastasi yhteiskunnalliseen ongelmaan, ikääntyneiden ihmisten digitaaliseen syrjäytymiseen. Virtuaalinen toimintamalli yhdistettynä omalla ajalla tehtäviin kuvaus- ja kirjoitustehtäviin oli monelta osin toimiva ja kannatettava työskentelyn muoto myös jatkoa ajatellen, sillä se madalsi osallistumisen kynnystä monille ja sai osallistajat liikkumaan.

2. Hankkeiden vaikutukset alueisiin

Vuosaari 21 toiminta kiinnittyi kauttaaltaan sosiaalisen osallisuuden ja tarinoiden esiin tuomisen ajatukselle, jossa eritaustaiset ihmiset kohtaavat toisensa uusissa tiloissa ja uusien keinoin. Tärkeää heti toiminnan alussa oli luoda dialoginen suhde eri organisaatioiden, toimijoiden ja asukkaiden välille. Huomasimme pian, että paras toiminta syntyy kohtaamiemme ihmisten ja yhteisöjen omien arvojen, taustojen ja tavoitteiden lähtökohdista, jolloin toiminta pysyi kestäväenä ja palveli ihmisiä ja aluetta parhaiten. Alueellisen osallistavan työn edellytyksenä on yhteistyöhön ja myös verkostoihin perustuva toiminta.

Vuosaari 21 -hanketta edeltäneen kolmevuotisen pilottihankkeen aikana luotiin jo valtaosa yhteistyö- ja osallistujaverkostoista sekä taiteilijoiden keskinäinen yhteistyö oli jo syntynyt. Yhteistyömme alueen eri ihmisten kanssa perustui suoriin yhteydenottoihin, läpinäkyvyyteen, luottamuksen rakentamiseen sekä kaikin puolin kunnioittavaan työotteeseen. Olimme yhteydessä eri seuroihin, järjestöihin, asukasyhdistyksiin sekä toimijoihin. Soitimme puheluita, lähetimme sähköpostia, menimme kylään, istuimme kokouksissa, kohtasimme ihmisiä kadulla, puistoissa ja kapakoissa, ja osallistuimme Vuosaaren toimijoiden järjestämille kursseille saadaksemme uusia kontakteja. Pyrimme yhteistyöhön myös kaupungin kanssa läpi koko hankkeen. Hyödynsimme sosiaalisen median ryhmiä, kaupungin kulttuuripalvelujen väyliä sekä organisaatioidemme omia tiedotuskanavia. Merkittävimmät yhteydet, jotka kestivät aikaa luotiin kuitenkin suorassa lähikontaktissa ihmisiin. Ymmärsimme, että ne, jotka tunsivat meidät ja toimintamme, tulisivat yhä uudelleen tapahtumiimme ja toisivat ystävänsä tullessaan. Tutuiksi tuleminen alueellisessa työskentelyssä osoittautui tärkeäksi, vaikka uusien asukkaiden kohtaaminen olikin jatkuva prosessi.

Tärkeimmät yhteistyökumppanimme alueelta olivat Vuotalo, Vuosaari Seura, alueen toimijaverkostot, African Care, Vuosaaren eläkkeensaajat, Lähiöasema, Teatteri Ihme, Cheers-baarit, Helsingin kaupungin yhdyskuntatyö ja Vuosaari-lehti. Koimme, että paikallisten kontaktien luominen ja yhteistyö alueella jo olevien toimijoiden kanssa oli tärkeää kaiken toiminnan onnistumiselle ja asukkaiden tavoittamiselle. Kontaktit syntyvät yhteisten intressien ja luottamuksen kautta, joka rakentui hiljalleen.

Hankkeen hyötyjä alueella

Hankkeella oli psykologisia, sosiaalisia ja alueellisia hyötyjä. Onnistuimme tutustumaan demografiesti laajaan joukkoon ihmisiä, joiden todellisuuksia heijastimme toisilleen. Työmme lähtökohtana oli monenkirjavan Vuosaaren tarinaverkoston kehittäminen ja esiin tuominen, jota omien resurssiemme puitteissa toteutimme monitaiteisesti.

Omien tarinoiden reflektoinnilla, tallentamisella ja kirjaamisella oli terapeuttisia vaikutuksia osallistujille. Yhteiseen toimintaan osallistuminen lievensi yksinäisyyden kokemuksia. Osallistuminen kohensi osallistujien omaa osaamista ja myös vahvisti osaamisen tunnetta esimerkiksi kuvanluku- ja teknisissä taidoissa.

Sosiaalisesti hanke toi ihmisiä yhteen ja sen kautta osallistujat löysivät myös uutta verkostoa omalle toiminnalleen. Alueelliset hyödyt näkyivät erityisesti paikallisidentiteetin vahvistumisena ja alueellisen yhteisöllisyyden lisääntymisenä, sillä projekteja myös suunniteltiin yhdessä asukkaiden kanssa. Hanke toi laadukasta taidesisältöä kaupunkiympäristöön asukkaiden koettavaksi. Tästä esimerkkinä oli valokuvanäyttelyt kauppakeskus Columbuksessa ja Lähiöasemalla, tapahtumat puistoalueilla ja vanhassa lukiossa. Myös Vuotalo ja Vuosaari-lehti saivat uutta sisältöä hankkeen kautta. Hankkeen aikana on syntynyt hyviä verkostoja sekä asukkaiden että toimijoiden ja asukkaiden välille. Kohtaamiset loivat kasvualustan uusille yhteistoiminnan alueille.

Neuvoja noviisijalkautujille

Noviisijalkautujille sanoisimme, että hyvin aloitettua työtä ei kannata aloittaa alusta, vaan tutustua alueen vanhoihin hankkeisiin, jo tehtyyn työhön ja jo solmittuihin yhteistyökumppanuksiin. Uusien hankkeiden alussa kannattaa olla yhteydessä vaikka aiemmin alueella toimineisiin taideorganisaatioihin, oikeiden kontaktien saamiseksi. Tärkeää on myös kaikki lähikontaktissa tapahtuva kanssakäynti, läsnäolo alueella, luottamuksen rakentuminen, asukkaiden kuuntelu, läpinäkyvyys ja yhteinen missio kaikkien toimijoiden välillä. Erityisesti alueen asukkaiden ja paikallisten järjestöjen organisoimat kylätapahtumat olivat aluksi keskeisessä asemassa ja niihin osallistumisesta muodostui vuosien varrella olennainen osa koko hankkeen sisältöä (Vuosaaren elojuhlat ja valojuhlat).

Osallistuminen sisälsi paikallisissa suunnittelukokouksissa mukana olemista ja siten paikallistuntemuksen kartuttamista. Kyläjuhliin osallistuminen helpotti tiedottamista ja ihmisiin tutustumista sekä näkyväksi tuleamista alueella.

On hyvä myös erottaa mikä on mahdollista ja mikä ei, asettaa realistiset puitteet työlle ja sopia yhteisistä arvoperustasta, miksi työtä tehdään, ketkä siitä hyötyvät ja mitä sillä saavutetaan. Heti alkuun kannattaa resursoida yhteistä aikaa vision ja strategian luomiseen, mihin arvoihin sitoudutaan, mikä tai ketkä edellä toimitaan ja mikä on riittävää. Olennaista työskentelyssä on työnjaosta sopiminen sekä vision ja strategian tarkistaminen toiminnan edetessä: onko päämäärä edelleen sama, entä arvot ja tavat toimia jne. Tasavertainen eri tekijöiden kuuleminen luo reilun toiminnan perustan, samoin välitarkistukset.

Sektorirajoja ylittävää työskentelyä tulisi vahvistaa uusia tekemisen muotoja jatkuvasti etsien. Myös toiminnan viestintä ja näkyvyys on hyvä suunnitella aikaisessa vaiheessa. Asioiden kehittyminen kysyy aikaa ja kuuntelemista. Usein yhteisön tarpeet nousevat vasta prosessin myötä esiin eikä niitä voi ulkopuolelta tai ennakkoon nähdä ja määrittää. Työskentely vaatii herkkyyttä ja tiettyä joustavuutta. Myös alueen eri taidetoimijoiden keskinäistä yhteistyötä sekä yleistä tiedonvaihtoa tulisi kehittää kerättyjen havaintojen ja kokemusten kautta.

3. Hankkeiden vaikutukset kohderyhmään/osallistujiin

Vuosaari 21 -hanke jatkoi kolmevuotista pilotointia ja monilla osallistujilla oli muodostunut jo sen aikana suhde taidemuotoihin, joita edustimme. Vuosaari 21 -hankkeessa toimimme kuitenkin monitaiteisesti, emmekä niinkään oma taiteenlaji edellä. Tavoitteenamme oli osallistaa matalalla kynnyksellä, jolloin valitsimme myös sen mukaisia välineitä työskentelymme pohjaksi tarinankerronnasta ja haastatteluista lähtien. Virtuaaliset työpajat osaltaan vielä paransivat osallistumisen mahdollisuuksia kotoa käsin.

Moni taidelähtöiseen toimintaamme osallistunut aristeli aluksi taiteen kautta tekemistä ja omaa osaamistaan tai ihmetteli miten arkisista asioista saadaan tehtyä taidetta. Taiteen tekeminen koettiin aluksi haastavaksi ja paljastavaksi. Kysymyksiä kuten "Mitä jos en osakaan? Mitä jos tästä tulee liian henkilökohtaista? Voinkohan nyt osallistua kun ei ole aiempaa kokemusta tällaisesta?" tuli aluksi. Kun työskentely alkoi, oli turvallisuus ja tutuksi tuleminen kuitenkin hyvä tie prosessin kehittymiseen. Yhteisötaiteessa on kyettävä kohtaamaan toinen hyvin sensitiivisesti, hänen elämäänsä ja tilannettaan kunnioittaen. Siinä houkutellessa taiteen keinoin osallistuja "tuntemattoman" asian äärelle. Ja tämä "tuntemattomaan" astuminen on osallistujalle intiimi kokemus.

Osallistajat ovat kertoneet henkilökohtaisesta merkityksestä päästä mukaan yhteisötaidetoimintaan ja käsitellä itseään, yhteisöään ja ympäristöään uusin välinein. Ulostulot, kuten valokuvanäyttelyt Columbuksessa ja Lähiöasemalla vahvistivat osallistuneissa nähdyksi tulemisen kokemusta, kun omat työt tulivat esiin. Yksi projektiin osallistuneista kommentoi, että pandemia yhdistettynä elämäntilanteen muutokseen oli niin rankka, että ilman tätä yhteisötaideprojektia hän ei olisi selviytynyt tilanteesta elossa. Yhteiset tapaamiset ja tavoitteellinen toiminta antoivat henkilökohtaiseen selviytymiseen avaimia sekä taidetyö työkaluja käsitellä haastavaa tilannetta. Eräs osallistuja kertoi hankkeen tuoneen taiteen takaisin elämään. Toiselle taas osallistuminen lisäsi rohkeutta olla oma itsensä. Yksi kommentoi myös löytäneensä omaan luovaan tekemiseensä uuden omakuvallisen metodin, jonka avulla oma tekeminen saa jatkuvuutta.

Toiminnan kautta vuosaarelaisten keskinäisten välien koettiin myös lähenevän ja ymmärrys erilaisia ihmisiä ja elämäntarinoita kohtaan kasvaneen. Monet kiittelivät kuinka hankkeemme toi iloa, eloa ja virikkeellisyyttä alueelle, ja että hanketta tulisi ikävä toiminnan loputtua. Kangaslammella ja paikallisessa kapakassa toteutettuun Päähenkilöt-projektiin osallistuneilta saimme kiitosta kiinnostuksesta heidän elämäänsä kohtaan ja kohtaamisten lämminhenkisyydestä. Projekti oli tuonut voimaa ihmisten elämään. Näistä kohtaamisista syntyi Päähenkilöt-videoteos, jonka dvd-kopion jätimme kapakkaan osallistujien saataville.

Hanke myös rikasti osallistujien omaa taide-elämää: esimerkiksi hankkeen kautta osallistujat kävivät museovierailulla, joka inspiroi uusien kuvantekotapojen kokeiluun. Lisäksi osallistujat saivat käytännön työkaluja paitsi omien tapahtumiensa kehittämiseen myös omien taitojen karttumiseen. Joillekin työskentelyn kautta syntyi kokemus omien verkostojen laajentumisesta: ideoiden toteuttaminen käytännössä muuttui uudella tapaa mahdolliseksi. Osallistujien palaute yhteen summattuna oli se, että isot tapahtumat toivat alueelle uutta elämää, laadukkaita taidesisältöjä ja parhaassa tapauksessa myös pysyviä perinteitä. Yksittäisillä tarinoilla oli puolestaan merkitystä sekä kertojalle itselleen että yhteiskunnallisesti laajemminkin, sosiaalisen ymmärryksen, yhteenkuuluvuuden tunteen ja samaistumisinnan lisääntyessä. Moninaisuutta tarvitaan.

4. Vaikutukset omaan taiteenalaan ja organisaatioon

Alueellisen osallistavan kulttuurityön tekeminen on monin tavoin erilaista kuin organisaatioiden päivittäisen taidetyön tekeminen. Yhteisötaiteen tekijät kokivat hankkeen vahvistavan ammattiosaamistaan yhteisötaiteilijana ja taiteilija-tuottajana sekä mahdollistavan taiteenlajin kehitystyön sekä itsenäisesti että kollektiivisesti. Monitahoinen yhteistyö antoi tilaisuuden kehittää erilaisia lähestymistapoja, menetelmiä ja ulostuloja. Yhteistyössä ja taiteiden välisyyksissä on myös saanut oppia, miten ajatella ylipäätään taidetta, yhteisötaidetta, teoksia ja tekijyyksiä. Tällainen reflektio on ollut tarpeellista ja rikastuttavaa paikallisia yhteisöjä lähestyttäessä, kun omaa toimintaa on ensin joutunut sisäisesti perustelemaan. Ymmärryksen omasta taiteenalasta sekä eri organisaatioiden käytännöistä koettiin laajentuneen monialaisessa yhteistyössä. Aika näyttää, millaisia vaikutuksia hankkeella lopulta on omaan organisaatioon.

Hanke vei organisaatiot paitsi omien seinensä myös oman mukavuusalueen ulkopuolelle. Tilanne pakotti organisaatiot miettimään mitä tavoitellaan – keitä yleisöt ovat, mikä on kontrolli työhön, millainen on suhde osallistujiin ja millä tavalla työhön sitoudutaan. Alueellisessa kulttuurityössä osallistujia tavoitellaan eri tavalla kuin omien seinien sisäpuolelta. Hanke opetti ruohonjuuritason merkityksen yleisötyössä, jossa potentiaalisia osallistujia on lähestyttävä proaktiivisella otteella ja mahdollisuuksien mukaan eri kieliryhmät huomioiden.

Tilattomuus alueella aiheutti haasteita. Alussa oli hankalaa kiinnittää asukkaita varsinaiseen organisaatioon, kun hankkeen oma visuaalinen ilme häivytti yksittäisten toimijoiden nimet taka-alalle. Kolmen organisaation yhteistyöstä viestiminen selkeästi ja ymmärrettävästi oli

haastavaa. Samalla tilattomuus vaikeutti työpajojen ja ulostulojen järjestämistä, kun tiloja toiminnalle ei ollut helposti saatavilla.

Toisaalta taas tilattomuus on pakottanut organisaatiot keksimään uudenlaisia luovia menetelmiä ja kehittämään työkaluja hyvin erilaisissa tiloissa toimimiseksi. Lopulta erilaisista tiloista ja ympäristöistä tuli teosten sisältöä.

Alueellisesta kulttuurityöstä opittua demokraattista äänenkäyttöä vahvistavaa, tasa-arvoista kaupunkikulttuuria kehittävää sekä kulttuurisen moninaisuuden tukemiseen perustuvaa arvopohjaa voi hyödyntää paremmin jatkossa myös muussa yleisötyössä. Yhteiskunnallisuus yleisötyössä tuntuu entistäkin merkityksellisemmältä.

5. Määrälliset mittarit

Vuosien 2019–21 aikana kolmen toimijan ryhmä toteutti useita tapahtumia ja tilanteita kohtaamisiksi varten sekä osallistui itse tapahtumiin.

Työpajat/kohtaamiset lukuina

Kotialbumi

Osallistujat 8 kpl

Tapahtumakerrat 16 kpl

Päätöstapahtumaan osallistujat 7 kpl

Virtuaalinen kotialbumi

Osallistujat 7 kpl

Tapahtumakerrat 20 kpl

Dokumenttiprojekti

Osallistujat 5 kpl

Tapahtumakerrat 21 kpl

Päätöstapahtuman osallistujat 1.11.2021 installaation purku -tapaaminen 5 kpl

Museovierailu 5 kpl osallistujia, 1 tapahtumakerta

Lähiöasema (avoin retki)

Museovierailu 10 kpl

Päähenkilöt

Osallistujat 14 kpl

Tapahtumakerrat 10 kpl

Muut haastattelut

Osallistujat 3

Tapahtumakerrat 3

Keräämö – avoimet hyvän elämän keräämispisteet

Vuotalolla 7.5.2019, osallistujat: 15 kpl

Vuotalon pop-up pihajuhla 23.5.2019, osallistujat 50 kpl

Tonttibrunssi 6.6.2019, osallistujat 20 kpl

Pohjoisen Vuosaaren elojuhla 17.8.2019, osallistujia 250 kpl

Osallistujien määrä yhteensä: 365

Tapahtumat lukuina

Remember me -teos pohjoisen Vuosaaren valojuhlassa 15.11.2019,

kokijat 300 hlöä

Remember me -teos pohjoisen Vuosaaren valojuhlassa 15.11.2020,

kokijat 400 hlöä

Kotikaupunkipolut Lähiöaseman ikkunanäyttely Vuosaaren valojuhlassa 15.11.2020 (luvussa huomioitu tapahtumahetken osallistujat, mutta ei sitä, että näyttely jatkui tammikuun 2021 loppuun saakka),

kokijat 350 hlöä

Uusi arki -näyttely kauppakeskus Columbuksessa 5.12.2020–31.1.2021,

kokijat 4000<

Tanssii puiden kanssa -syysfestivaalin avajaisteos 15.8.2021,

kokijat 62 hlöä

Päähenkilöt-videoteoksen näytös Cheers-pubissa 30.9.2021,

katsojat 30 hlöä

Päähenkilöt-videoteoksen näytös Vuotalossa 1.10.2021,

katsojat 63 hlöä

Vyöhyke V, 11.10.–31.10.,

kokijat 620 hlöä

Kangaslammen rannat -teos Vuosaaren valojuhlassa 21.11.2021,

kokijat 600

Tapahtumien määrä yhteensä: 9 kpl

Osallistujien määrä yhteensä: 6425

Työntekijät hankkeessa

Vuosaari 21 -hanke työllisti kolmen vuoden aikana pääosin organisaatioiden yleisötyön osastot. Lisäksi työssä oli mukana organisaatioiden hallinnolliset työntekijät ja viestintä. Tapahtumia varten palkattiin ulkopuolisia taiteilijoita, teknikkoja ja kääntäjiä.

Ulkopuoliset freelance-taiteilijat, teknikot ja kääntäjät: 33 hlöä

Yhteistötaiteilijat: 7 hlöä

Hallinnollinen henkilökunta: 8 hlöä

6. Lopuksi

Hanke toteutui kolmen eri instituution toimesta, joista jokainen sai oman rahoituksen, jota ne itsenäisesti hallinnoivat. Prosessissa opittiin paljon mm. erilaisista kommunikaation tavoista, yhteistuotannosta sekä sisäisen viestinnän tärkeydestä. Monenlaisia pohdintoja nousi siitä, millaisella rakenteella vaativaa alueellista osallistavaa taidetyötä on mielekästä ja johdonmukaista tuottaa ja toteuttaa tulevaisuudessa. Kun hankkeessa työskentelee suuri joukko eri taiteenalojen ammattilaisia, on tärkeää määrittää yhteinen päämäärä, kuten jokaisen työroolit, arvopohja ja käytössä olevat resurssit, jotta toiminnan mitoitustyö onnistuu. Tässä voisi auttaa se, että organisaatioiden ylemmät tahot olisivat prosessissa mukana alusta alkaen. Yhtäläillä omistajuus työhön (osa-alueittain / teoskohtaisesti) on tavalla tai toisella säilyttävä jokaisella tekijällä. Myös työn lähtökohdat, ketä työ palvelee ja mitä varten avustus on myönnetty, on hyvä muistaa päätöksiä tehtäessä.

Hankkeessa toimijat oppivat myös erilaisia menetelmiä, tekemisen ja osallistujien kontaktoinnin tapoja sekä viestimisen muotoja. Monitasoinen yhteistyö kaupungin, toistemme sekä asukkaiden kanssa oli iso rakenne, jossa työskennellä. Yhteistyö oli monella tavalla antoisaa ja rikastuttavaa, mutta samalla myös haasteellista, sillä erilaisia vastuita eri suuntiin on monia. Hankkeessa pyrittiin kuitenkin menemään aina osallistujat edellä.

Haasteita

Vuosaari 21 -hankkeessa haasteeksi muodostui eri toimijoiden erilaiset resurssit ja organisaatiokeskeiset erilaiset käytännöt varojen allokoimiseen. Omarahoitusosuuksien

edellytykset eivät olleet selkeitä ja herättivät kysymyksiä koko kauden ajan. Organisaatioiden suhde yleisötyöhön ja sen muotoihin vaihteli. Taiteilijat oli keskenään selvitteltävä kulukäytäntöjä ja työmäärät vaihtelivat toimijoilla. Tällainen “paikallinen sopiminen” vaikeuttaa keskustelua työryhmässä, kun periaatteessa tasa-arvoisen kollektiivin sisällä on erilaisia työaika- ja palkkasopimuksia, joita on haasteellista keskustella auki ja tehdä läpinäkyväksi. Läpinäkyvyys edistäisi yhteistyötä. Instituutio tasolla ongelma näkyi myös siinä, kuinka resursseja käytetään. Yksi ehdotus yhteistuottajuuden malliin olisi yhteinen budjetti, jaetut ja yhtäläiset varat sekä yksi hallinnollinen tuottaja.

Hankkeen loppuosaa lähti tuottamaan suuremmin Klockriketeatern, joka oli valmis allokoimaan isommin omarahoitusosuuttaan Vuosaari 21 -hankkeelle. Syysfestivaalia toteuttamaan kutsuttiin yhteistuumin ulkopuolisia taiteilijoita hankkeen tueksi. Avajaisiin ja valojuhlaan kutsuttiin ulkopuolisia esiintyjä, ja lukioon kutsuttiin ulkopuolinen taiteilijaryhmä suunnittelemaan ja toteuttamaan tilataideteosta kerätystä materiaalista.

Ulkopuoliset toteuttavat taiteilijat toivat teoksille näkyvyyttä omalla työllään, mutta samalla heidän osallisuutensa prosessiin aiheutti työryhmän sisällä kitkaa työnjaosta ja resurssien epätasaisesta jaosta. Eettisiä pohdintoja nousi paljon liittyen luottamuksellisen yhteistyön kautta kerätyn materiaalin käyttöön, kun ulkopuoliset taiteilijat ryhtyivät työstämään monen vuoden aikana kootusta aineistosta omia teoksiaan. Haasteena oli siis osallistujalähtöisen toiminnan merkityksen ja tasokkaan taiteellisen lopputuotoksen tasapainon kysymys. Ymmärsimme, että yhteisötaiteen periaatteita ei tule ottaa itsestään selvyytenä, vaan niitä on tärkeää avata tarkkaan ulkopuolisille tekijöille.

Haastavia olivat ne hetket, kun varsinaista työtä alueella ei päästy kunnolla tekemään esimerkiksi pandemian tai monialaisen yhteistyön luomisprosessin takia. Esimerkiksi monitaiteisen, eri paikkoihin toteutettavan taideprojektin suunnittelu zoomissa oli haastavaa.

Myös tilan kysymys näyttäytyi haasteena suhteessa kaupungin toimialaan KYMPiin. Sen lisäksi, että yhteistyön alkua kariutui KYMPin kaupunkisuunnittelun kanssa, kävimme vuoden ajan keskustelua Kaupungin kanssa saadaksemme käyttää vuoden 2021 kesällä käytöstä poistunutta Vuosaaren vanhaa lukiota syysfestivaalin teosta varten. Yhteydenottoja tehtiin useammalle kaupungin virkahenkilölle, eikä asiaan palattu tai sitten asia siirrettiin aina seuraavalle taholle. Prosessi oli kaiken kaikkiaan hankala ja väsyttävä, ja jätti taideorganisaatiot kädettömiksi asian äärellä. Lopulta onnistuimme saamaan lukion Vuosaari 21:n käyttöön kulttuuripalvelujen ansiosta, mutta tapaus on esimerkki siitä, kuinka kaupungin rahoittamien taidetoimijoiden on hankala neuvotella tiloista muun toimialan kuin Kulttuuripalvelujen kanssa. Tilojen käyttöpäätösten myöhäisyys vaikutti luonnollisesti voimakkaasti itse teosprosessiin.

Asukkaiden osallistaminen hankkeeseen on haastavaa ja vaatii aikaa. Vaikka koimme onnistuneemme saavuttamaan asukkaita niin osallistujiksi kuin yleisöksi, tulokset alkoivat näkyä toden teolla vasta hankkeen loppuvaiheilla. Pidimme tärkeänä niiden ihmisten saavuttamista, jotka eivät välttämättä ajaudu itse taiteen äärelle, mutta käytännössä tällainen työ vaatii erityistä

aikaa, työkaluja ja osaamista. Vuosaari 21 -hankkeen aikana esimerkiksi ei tavoiteltu aktiivisesti nuoria tai lapsia, sillä rajauksia osallistujien suhteen oli tehtävä resurssien vuoksi.

Onnistumisia

Vuosaari 21 -hanke sai isomman skaalan päätöstapahtumat kuin koskaan aiemmin hankkeen aikana. Siten myös paikallinen yleisö löysi Vuosaari 21:sen aivan uudella tavalla. Vastaavaa määrää tapahtumia ei olisi pystytty toteuttamaan ilman Klockriketeaternin suurta omarahoitusosuutta, mikä osoitti, että näyttävää jälkeä saa vain rahoitusta nostamalla. Paikkasidonnainen syysfestivaali houkutti erilaisilla tapahtumilla satoja vuosaarelaisia yleisöksi ja kokijoiksi, ja eri tapahtumat saivat yleisöltä kiitosta.

Rahoituksen turvin ja kokemuksen kartuttua Vuosaari 21 -haksessa pystyttiin tekemään korkeatasoista tuotantoa paikallispiirteet huomioiden. Syysfestivaaliin huipentui paikallisten tapahtumien tuotannon osaaminen, kun yhteistyötahoja ja toimintatapoja oli hiottu vuosien varrella. Vuodet alueella antoivat aina lisää oppimiskokemusta seuraavaa vuotta varten. Tapahtumissa käytettiin laajasti myös paikallisia palveluita.

Päätöstapahtumat keräsivät paljon yleisöä alueella. Vanhassa lukiossa toteutettu Vyöhyke V oli menestys - esityksille muodostui yleisöä jonoksi saakka. Samoin vuoden 2021 Vuosaaren valojuhlissa paikalla kävi useita satoja ihmisiä ihastelemassa installaatioita, osallistumassa valo-olio työpajaan sekä kuuntelemassa kuoroesityksiä. Festivaalin avajaisissa Lokkisaarenpuistossa oli intiimi ja maaginen tunnelma, josta kävijät nauttivat oman lenkkipolkunsa varrella olevassa metsässä.

Pysyväksi jäljeksi projektista jää kerätystä materiaalista koottu taidejulkaisu, joka on avartava lisä syksyn tapahtumille. Julkaisu sisältää monialaisesti kerättyä teksti- ja kuvamateriaalia sekä hankkeen yhteisötaiteilija Liisa Söderlundin kirjoittaman artikkelin yhteisötaiteesta. Pysyväksi jäljeksi jää myös Päähenkilöt-lyhytelokuva, jota on mahdollista katsoa netistä. Isoja immateriaalisia jälkiä on jäänyt alueen toimijoihin, jotka nyt jatkavat taidelähtöistä toimintaa keskenään. Hankkeesta on jäänyt into lähteä tekemään mm. podcastia paikallisesta edesmenneestä runoilijasta sekä valokuvatyöpajaa. Kotikaupunkipolkujen tietoja tullaan todennäköisesti päivittämään vuosaari.fi -sivuille ja Columbus on ollut kiinnostunut liittämään pysyvän hankkeessa syntyneen teoksen tiloihinsa. African care on ollut kiinnostunut tekemään myös muuta yhteistyötä.

Ennen kaikkea osallistujien kanssa tehty työ onnistui hyvin. Yhteistyö osallistujien kanssa oli kuin hyppy tuntemattomaan, mutta yhteistyöstä opittiin aina projekti ja hetki kerrallaan enemmän. Työryhmä, jossa oli solidaarisuutta ja halua oppia muilta, oli sekin tärkeä toiminnan kestävyys kannalta.

Työpajoihin osallistuneista muodostui ystäviämme, jotka kävivät syksyn tapahtumissamme. Pidimme heidät aina ajan tasalla ja kilistelimme yhteistyötä tapahtumissa. Yhteisöllisyyttä luotiin

onnistuneesti prosessin kaikissa vaiheissa. Samoin yhteistyökumppaneina toimineet kaupungin toimijat kuten Yhdyskuntatyö sekä Asukastalo olivat kullannarvoinen yhteistyötahoja hankkeelle, ja jotka omalta osaltaan pyrkivät tekemään kaikkensa hankkeen onnistumiseksi.

Myös alueen asukkaista vakiintui osallistujaryhmiä, joiden mukanaolo määrittä ja tuki toimintaa. Jo vuonna 2016 alkanut yhteistyö pienen eläkeläisryhmän kanssa oli jatkuvaa ja tätä sitoutumista seurasi koronan aiheuttamasta poikkeustilanteesta huolimatta yhteisen toiminnan jatkuminen ja sen yhdessä kehittäminen virtuaalitapaamisten muotoon. Ilman tällaista pitkäaikaista yhteistyötä olisi ollut vaikeaa synnyttää uusia lähestymistapoja – nyt toiminta perustui hyvin paljon luottamukseen ja molemminpuoliseen sitoutumiseen. Taitelijoiden vastuu osallistujille tuli vahvasti näkyväksi juuri poikkeustilanteessa, kun kaikki ympärillä olevat toiminnot lopetettiin – me jatkoimme ja taiteesta tuli entistä merkityksellisempää osallistujille sekä meille.

LIITE

Vuosaari 21 -hankkeen projektien kuvaukset

Kotialbumissa kehiteltiin toimintamalli, jossa yhteisötaiteilijat tutustuivat paikallisten ihmisten tarinoin kutsamalla itsensä asukkaiden koteihin. Vuosaarelaiset kodit toimivat tapauskohtaisesti erilaisten elämänpolkujen näyttämöinä, jonne kunkin osallistujan henkilökohtainen narratiivi oli heidät kuljettanut. Osallistujien kotona vierailtiin kahvipöydän ääressä ihmisten elämäntarinoita läpikäyden ja tulevaisuuden ajatuksia tunnustellen sekä koteja ja asukkaita valokuvaten. Kodeissa toteutettiin myös kuolevien joutsenten tanssi-esityksiä. Toimintamallin piti huipentua kokemuksellisiin esityksiin, jossa asukkaat olisivat vierailleet toistensa kodeissa sokkoina, ajatuksena asettua kuuntelemaan, näkemään ja kokemaan toisen ihmisen elämää moniaistisesti rakennetun todellisuusteoksen sisään. Koronan takia kotinäyttämö-suunnitelmia ei pystytty toteuttamaan, mutta yhteinen lopetus saatiin toteutettua Meri-Rastilan rannan läheisyydessä sijaitsevan Sjökillan torpan pihalla taiteen keinoin. Toimintamalli yhdisti alkujaan toisilleen tuntemattomia Vuosaarelaisia avaten ja liittäen saman alueen eri historioita yhteen. Haastatteluista kirjoitetut "Kotialbumi polut" kuultiin osana Vuosaaren Valojuhlien 2021 Kotialbumi-installaatiota laajemmassa muodossaan. Kotialbumiin kuului myös African care yhteistyökumppanina, jonka taidekurssille osallistuttiin. Taidekurssilla oli mahdollisuus tutustua kurssilla käyviin naisiin ja tätä kautta saimme myös haastateltavia.

Päähenkilöt-lyhytelokuvassa tutustuttiin ihmisiin, jotka kuluttivat aikaa Vuosaaren pohjoisosassa, lähellä vanhaa ostoskeskusta sijaitsevilla punaisilla laitureilla. Talven tullessa työskentelyä jatkettiin läheisessä baarissa, osallistujien "toisessa olohuoneessa", jonne yhteisötaiteilijat kysyivät lupaa tulla julkisesta tilasta huolimatta. Kyse oli pikemminkin sosiaaliseen tilaan saapumisesta. Kyseisessä teoksessa lähdettiin tavoittelemaan sellaisia kaupunkilaistarinoina ja näkökulmia, jotka jäävät usein kuulematta esillä olevien suurempien kertomusten ja kaupunkikuvien tieltä. Kuullut tarinat toivat esiin hyvin moninaiset lähtökohdat ja lomittuivat osin sodanjälkeisen Suomen rakentamisaikaan, yltäen tämän päivän nuorten aikuisten näköalattomuuteen. Työskentelyn edetessä ymmärsimme, kuinka tärkeää sankaritarinoiden lisäksi on kertoa tarinoita antisankaruudesta osana laajempaa todellisuuskuvaa, ihmisarvoa, kohtaloa ja kaupunkikertomuksia. Toimintamallin ja työmuodon oli oltava poikkeuksellisen joustavat, huomioiden työn lähtökohdat, yhteisön näkymättömät säännöt ja osallistujien elämäntilanteet. Toiminta pohjasi hallitulle sattumalle, vapaa-ehtoisuudelle ja läpinäkyvyydelle. Konseptin oli oltava avoin ja joustava, sillä kenenkään osallistumisesta ei voinut ennalta tietää. Toimintamallin ytimessä oli tulla paikalle, odottaa ja luoda luottamusta, antamalla ympäristön tutustua "tunkeutujiin" ensin etäältä. Luottamuksen rakentuminen ja yhteisötaiteilijoiden läsnäolon hyväksyminen kysyi aikaa. Kun ihmiset pikkuhiljaa tutustuivat taitelijoihin, alkoi yhteistyö sujua ja

ihmiset halusivat toisinaan jonottamiseen asti tulla kohdatuiksi ja näkyviksi. Yhtäältä toiminta piti sisällään sen, että seuraavalla kerralla kukaan ei välttämättä ollutkaan kiinnostunut kohtaamaan. Toimintamalli toi monologiin kirjoitetussa lyhytelokuva-formaatissa useita eri tarinoita anonyymisti esiin, kertomalla samalla solidaarisuudesta ja yhteisön yhteisestä huolenpidosta kaiken kaaoksen keskellä. Toistettava lyhytelokuva sallii luonteeltaan myös dialogisuuden muun yhteiskunnan kanssa, jotta hiljaisten tarinoiden päähenkilöt pääsivät esiin myös muualla. Lyhytelokuva sai ensi-iltansa ensin kapakassa, jossa valtaosa materiaalista kerättiin sekä Vuotalossa, jonka jälkeen pidettiin keskusteluhetki tekijöiden kanssa. Lyhytelokuva on esillä mm. Klockriketeaternin kotisivuilla suomenkielisenä, ruotsin- ja englanninkielisin tekstityksin.

Kuoleva joutsen -teos tanssitti kolmea balleriinaa ympäri Vuosaarta erilaisia maisemia, tilanteita ja tapahtumia vasten heittäytyen. Toimintamallin tarkoituksena oli viedä taidetta sinne missä sitä ei yleensä näe ja kuvata samalla tanssia eri yhteisöissä ja yhteyksissä. Lopputuloksena tanssin (viestillä kuka vaan voi olla joutsen) toivottiin leviävän Vuosaaren eri kolkkiin, joka samalla synnytti videoteoksen muuttuvan Vuosaaren eri todellisuuksista. Balleriinat ehtivät tanssia kesällä ja talvella, rakennustyömaalla, Cirruksen katolla, leikkipuistoissa ja ihmisten olohuoneissa, mutta videoteos jäi kuitenkin koronan vuoksi tekemättä. Toimintamalli halusi tarjota alueen ihmisille instant taide-elämyksiä, samalla Vuosaarikuvastoa kollaasimaisesti tallentaen ja erilaisia kudelmia esittäen. Koronan muutti kuitenkin suunnitelmia, mutta aloitettu työ ei kuitenkaan valunut hukkaan, vaan toimi pohjana Vuosaari 21:sen teossarjan avausnumerossa *Tanssii puiden kanssa* elokuussa 2021, jossa Vuosaarelaisia kutsuttiin yhteiseen tanssiin lähiluonnon kanssa. Tanssii puiden kanssa oli yhteisötaideteos ja oodi yhteyden merkitykselle. Teoksen metsäsaareke näyttämö muuttui väliaikaisen taiteen areenaksi, luonnon muovaamaksi taidegalleriaksi sekä ääneksi ja liikkeeksi kaiken välillä. Teos rakentui muusikoiden ja tanssijoiden, esiintyvien puiden sekä kaikkien muidenkin läsnäolevien yhteisestä vuorovaikutuksesta, heräten henkiin kollektiivisesta voimasta.

Dokumenttiprojektissa työskenneltiin pienryhmässä valokuvauslähtöisesti. Ikäihmisistä koostuva ryhmä kuvasi Vuosaaren polkuja, eli kotikaupunkipolkuja, omista näkökulmistaan. Pandemian aikana työskentelyä alettiin tehdä virtuaalisesti Zoom-alustalla, jonka toimintaa opiskeltiin yhdessä. Osallistujat tarkastelivat kuvaten ja kirjoittaen uutta pandemian tuomaa arkeaa. Intensiivisimmillään viikottaisten virtuaalitapaamisten pohjaksi osallistujat saivat valokuva- ja kirjoitustehtäviä, joita he kehittivät myös toinen toisilleen. Virtuaalitapaamisissa tehtävien tuotokset tulivat jaetuksi ja samalla sisällöllisten pohdintojen ohella kävimme läpi valokuvauksen perusteita kuten sommittelua ja kuvanlukua. Valokuvista koostettiin osallistujien kanssa tehdyn valikoinnin pohjalta Uusi arki-näyttelyosuus kauppakeskus Columbuksen sisäänkäynnille. Tässä oli mukana myös kotialbumi-projektin osallistujien kuvia ja sanoja. Dokumenttiprojektilaisten kotikaupunkipolut tulivat esiin lattiaan liimattuna kuvapolkuna sekä myös muilla pinnoilla. Näyttely sisälsi kontekstoivat tekstit. On huomattavaa, että (muut kuin tarrat) pitkäaikaisemmat kuvat säilyivät ehjinä kauppakeskuksen moninaisessa arjessa koko vuoden 2021! Dokumenttiprojektilaisten kaupunkikuvat olivat esillä myös Lähiöasemalla toimivassa galleriassa alkuvuodesta 2021. Dokumenttiprojektilaisten kuvia nähtiin myös

valojuhlassa ja Vyöhyke V -installaatiossa. Näyttelyiden myötä osallistujat saivat käsityksen näyttelyprosessista ja siten taiteentekemisen käytännön toimista. Työskentelystä intoutunut osallistuja loi valokuvista oman kuva-albumin ja museovierailun myötä kehitti omaa valokuvaamisen tyyliään. Ryhmässä harmiteltiin hankkeen loppumista ja toive heräsi työpajan jatkamisesta.

Virtuaalinen kotialbumi oli jatkoa kotialbumi projektille, jota aluksi toteutettiin asukkaiden olohuoneissa. Pandemian aiheuttamien rajoitustoimien takia lähikohtaamisiin perustuvaa kotialbumia ei voitu siinä muodossa jatkaa, mutta koimme että toimintaa oli merkityksellistä jatkaa tavalla tai toisella. Zoom-alustalla toteutetussa virtuaalisessa kotialbumissa työskentelyn menetelmäksi otettiin valokuvatyöskentely, joka sisälsi myös kirjoittamista. Jokaiselle osallistujalle sovittiin oma tapaamisaika, jolloin hän sai työryhmän ehdotukset viikkotehtäväksi. Viikkotehtävissä ohjattiin osallistujat ottamaan kuvia erilaisista asioista, kuten koti-ikkunasta avautuvasta näkymästä, kotitöistä, toistuvista tapahtumista kuten aamupala, sekä erilaisia omakuvallisia harjoitteita. Vuorovaikutteisia tehtäviä saattoi olla sekin, että osallistuja kirjoittaa kortin jollekin tutulleen pandemiatilanteen keskeltä ja dokumentoi kortin. Viikkotehtäviä annettiin tulevalle viikolla Vuosaari 21:n toimesta ja tuloksia käytiin läpi keskustellun virtuaalitapaamisissa. Kotialbumilaisten kuvia katsottiin myös materiaalisina versioina yhteisessä tapaamisessa elokuussa ja kuvat olivat osana kauppakeskus Columbuksen Uusi Arki -näyttelyä, Vyöhyke V -installaatiota sekä Pohjoisen Vuosaaren Valojuhlassa nähtyä Kangaslammen rannat -teosta.

Keräämö muodostui kolmen organisaation yhteenliittymästä, joka keräsi vastauksia Hyvään elämään ohikulkijoilta. Keräämöläiset pukeutuivat kysymysmerkki-t-paitoihin ja jakoivat tyhjiä papereita, joille asukkaat saivat kirjoittaa oman vastauksensa. Hyvän elämän kysymys sai alkunsa kaupunkisuunnittelijoiden pitämästä esitelmästä, jossa mainittiin kaupunkisuunnittelun tähtäävän hyvän elämän tuottamiseen kaupunkilaisille. Vuosaari 21 -hankkeessa alettiin kysyä, mikä on hyvä elämä ja kenen hyvä on tärkein. Kysymys pysyi mukana koko hankkeen ajan, ja sitä kysyttiin erityisesti erilaisissa tapahtumissa performatiivisesti. Käsinkirjoitettuja vastauksia saatiin useita. Materiaalia jaettiin laajasti hankkeen viestikanaavissa ja ulostuloissa.

Vuosaari 21 -syysfestivaalin ohjelma

15.8.2021 klo 16–17

Avajaiset – *Tanssii puiden kanssa*

Lokkisaarenpuisto, Vuosaari

1.10.2021

Päähenkilöt -videoteoksen ensi-ilta

Vuotalo, Mosaiikkitori 2, Vuosaari

11.10.–31.10.2021

Vyöhyke V | Zon V | Tsooni V | Зона B | Aagga V | V منطقة

Vuosaaren vanha lukio, Vuosaarentie 7, Vuosaari

21.11.2021

Kangaslammien rannat -kuoroteoksen kantaesitys

Kangaslampi, Vuosaari

Lisämateriaali

Salo, Erja (2021) Outside Museums' Own Walls – Experiences with participatory projects as part of the Helsinki Model. Teoksessa *Nina Robbins (editor-in-chief), Suzie Thomas, Minna Tuominen, Anna Wessman. Museum Studies – A Bridge Between Theory and Practice*, ICOFOM and University of Jyväskylä/Open Science Centre, 333-345.

Museum Studies – A Bridge Between Theory and Practice is an edited collection of 28 articles by mainly Finnish museum practitioners. The content of the book is divided in five main sections: Museology and Museums as Profession, Collection Management Leading to Collection Development, Communities and Audiences, Exhibitions as Transmitters of Changing Museum Identities and Ethics. In the chapters, concepts such as museological values and museological impact factor are introduced. Our book introduces ways to measure the immeasurable thus helping us navigate in the field of museological significance.

Oheisista linkeistä pääset lataamaan kirjan. Kirjaa voi myöhemmin tilata myös painettuna Museoliiton verkkokaupasta.

ICOFOM:

https://icofom.mini.icom.museum/wp-content/uploads/sites/18/2021/11/bridging_theory_and_practice.pdf

JYX-archive: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8964-4>

Päähenkilöt-lyhytelokuva:

https://vimeo.com/618731635?embedded=true&source=vimeo_logo&owner=128767308

Kuvia tapahtumista:

<https://www.flickr.com/photos/148187571@N04/albums>

Sosiaalisen median kanavat:

Vuosaari 21 -Facebook sivu:

<https://www.facebook.com/vuosaari21>

Vuosaari21 -Instagram tili

<https://www.instagram.com/vuosaari21/>

Suomen valokuvataiteen museon hankeesta kertovat sivut:

<https://www.valokuvataiteenmuseo.fi/fi/hankkeet/vuosaari-21>

Klockriketeaternin hankesivut:

https://www.klockrike.fi/sv/produktioner/arkiv/nordsjo_21/

KOM-teatterin hankesivut:

<https://kom-teatteri.fi/kom-teatteri/yleisotyo/>